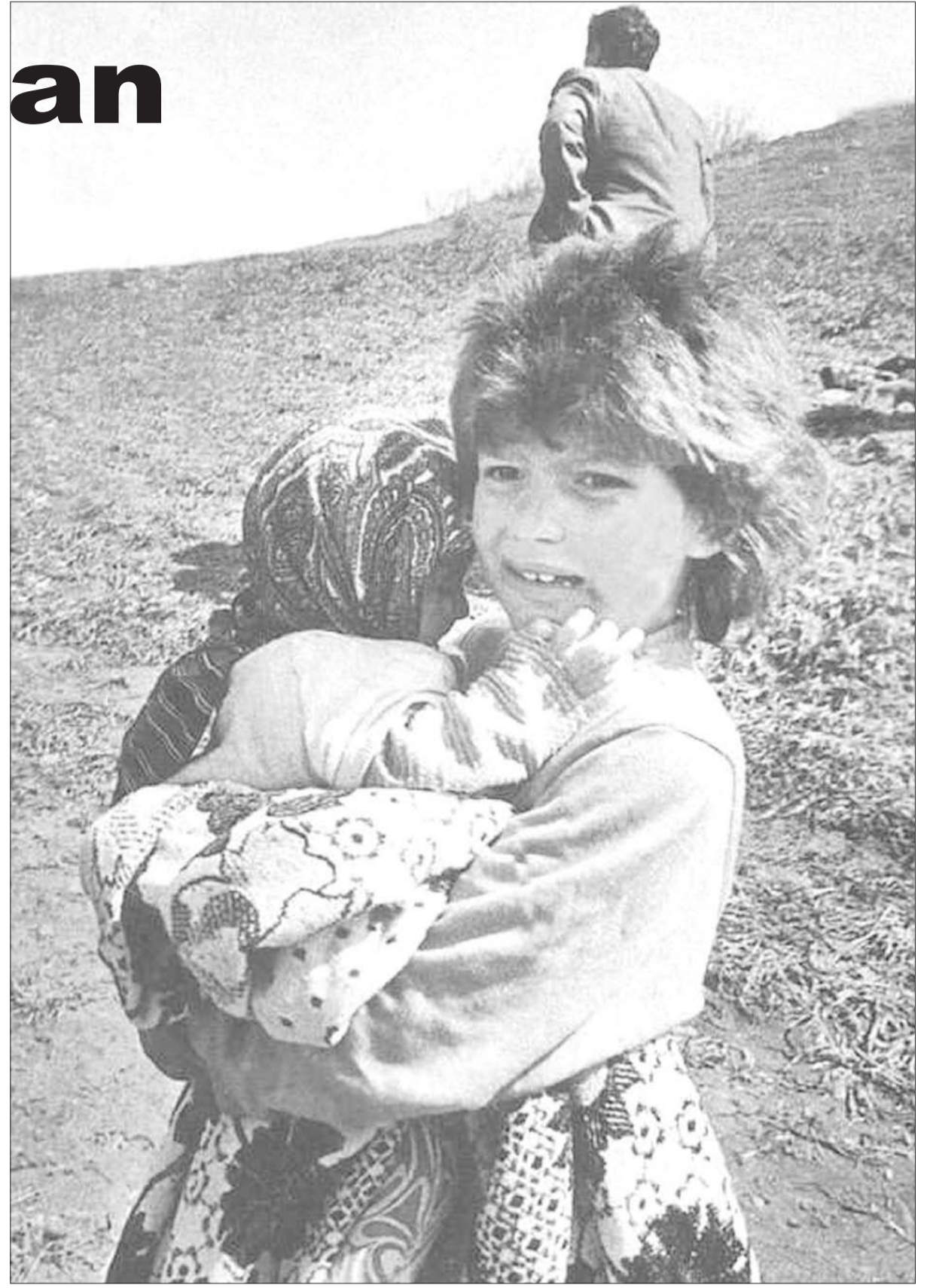

Biz Xocalı qurbanlarının intişamını döyüş meydanında aldığımız Xocalı soyqırımından 31 il ötür

İnsanlığ tarixinə ən qorxulu terror aktı kimi düşən Xocalı soyqırımından 31 il ötür. Bu dəhşətli faciənin üzərindən uzun illər keçsə də, onun açdığı yaralar, doğurduğu ağır nəticələr Azərbaycan xalqının hafizəsində hər zaman təzə qalır. Erməni millətçiliyinin yüzillik sərt və qəddar üzü, etnik təmizləmə siyasətinin amansızlığı 1992-ci ilin fevralında təkrar yaşandı və Qafqazda həyata keçirilən etnik separatizm, başqa xalqlara qarşı nifrət, terror ideologiyasının nümunəsi olan bu vahim qətləmə Xocalıda fragik, tükürpədən, insanlığa utanc olan qorxunc bir mənzərə yaratdı.

Soyqırım həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması daha intensiv xarakter alır

Keçmiş sovet ordusunun Xankəndidə yerləşən 366-cı alayı cənab Ermənistanın əlində əsas hərbi vasitə idi. Bu vasitədən istifadə olunmaqla Xocalı şəhərinə, onun günahsız insanlarına qarşı hazırlanmış çirkin plan həyata keçirildi və Xocalı bir gecənin içində qan gölüne, ölü şəhərə çevrildi. Hadisə son dərəcə ağır nəticələrinə görə XX əsrin Holokost, Oradur, Lidisa, Xatın, Sonqmi və Srebrenitsa kimi dəhşətli faciələri ilə bir sırada dayandı. Erməni vəhşiliyi ilə 106 qadın, 63 uşağın, 70-i yaşlı insan olmaqla, 613 nəfərin qətlə yetirilməsi, 1275 sakinin girov götürülməsi, 150 nəfərin isə tələfinin naməlum qalması gerçəyi tarixə yazıldı.

Bundan başqa, 487 nəfər Xocalı sakini ciddi şəkildə şikəst edildi, onlardan 76 nəfəri uşaq idi. 8 ailə tamamilə məhv oldu. 25 uşaq hər iki valideynini və 130 uşaq hər valideynini itirdi. Qətlə yetirilən insanlardan 56 nəfəri xüsusi qəddarlıqla - diri-diri yandıraraq, başının dərisi soyularaq, boynu vurularaq, gözləri çıxarılaraq, hamilə qadınların isə qarın boşluğuna süngü ilə vurularaq öldürüldü. Bu, barbarlıq, vandalizm aktı idi. Ermənistan beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini ayaqlar altına almış, Xocalı adlı şəhərdə bir cəhənnəm səhnəsi yaratmış, yurdumuzun bu parçasını yoxa çıxarmışdı: bütün sosial-məişət obyektləri, fərdi yaşayış binaları, məktəblər, klublar, kitab-

xanalar, mədəniyyət evləri, muzeylər, türbələr, günbəzlər, hətta məzarlar belə dağıdıldı; infrastruktur yoxa çıxarıldı. Xocalı şəhərinin, onun məsum insanlarının acı, dözlü məhkəməsi yarandı. Bu miqyasda fəlakətin yalnız bir səbəbi var idi: Azərbaycanlıların izləri Qarabağdan tamamilə silinsin! Qarabağ erməniləşdirilsin! Terroru dövlət siyasətinə çevirən Ermənistanın bu cinayətlərinin bir səbəbi də xalqımızı qorxutmaq, onun mübarizə əzmini qırmaq, tarixi torpaqlarımızın bir qisminin itirilməsi ilə barışmağa məcburiyyət yaratmaqdan ibarət idi. Çünki bu hadisələr 20 faiz torpaqlarımıza hazırlanmış qəsd, işğal planı kontekstində baş verirdi.

Azərbaycan xalqı faciənin ağırlığından dərindən kədər yaşadı, lakin öz gücünü itirmədi; tarixi yurdunu unutmadı; onu erməni vəhşilərinin əlinə buraxmaq fikrinə düşmədi; bu yolda daim mübariz qaldı...

Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1994-cü il fevralın 24-də Milli Məclis “Xocalı soyqırımını qəbul edən” qərar qəbul etdi. Xocalı faciəsinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, bütün beynəlxalq tribunallara qətləməni, isbatları ilə qalxmaq, fotosəkilləri, video materialları, xarici jurnalistlərin dünya mediasında çap olunan məqalələrini sübut olaraq hər yere təqdim etmək fəaliyyəti güclü şəkildə aparıldı. Bu yolda ciddi bir səfərbərlik başladı. Çoxsaylı ki-

tablar çap olundu; məqalələr yazıldı; xarici ölkələrdə Xocalıya dair tədbirlər keçirildi, beynəlxalq ictimaiyyət ardıcıl olaraq məlumatlandırıldı. Diaspora təşkilatlarımız sistemli fəaliyyət göstərdi. Xocalı həqiqətləri üçün səfərbərliyin müsbət nəticəsi o oldu ki, bu soyqırım cinayəti bir sıra ölkələr tərəfindən tanındı və faciyyə beynəlxalq siyasi qiymət verildi. Xocalı soyqırımını bu günə qədər ABŞ-in 30-dan çox ştatının parlamentarları və qubernator proklamasiyaları səviyyəsində tanıdı. 2013-cü ilin fevral ayında Qahirədə keçirilən İOT İslam Zirvə Konfransının 12-ci sessiyasında qəbul olunan Yekun Kommunikedə üzv dövlətlər Xocalı soyqırımının tanınması istiqamətində zəruri sөylər göstərməyə çağırıldı. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi 22 aprel 2010-cu il tarixli qərarında Xocalının azərbaycanlılardan ibarət mülki əhalisinin qırılmasını “müharibə cinayətləri və ya insanlığa qarşı cinayətlər kimi qiymətləndirilə bilən xüsusilə ağır əməllər” olaraq müəyyən etdi. Bundan başqa, Bosniya və Herseqovina, Kolumbiya, Çex Respublikası, Honduras, İordaniya, Meksika, Pakistan, Panama, Peru, Sudan, Cibuti, Qvatemala, Paraqvay, Sloveniya, Şotlandiya, İndoneziya və Əfqanıstanın qanunverici orqanları tərəfindən müvafiq parlament qətnamələri qəbul olundu.

Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə tanınması prosesin-

də Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə keçirilən “Xocalıya Ədalət” kampaniyası xüsusi əhəmiyyətə malik oldu.

Azərbaycan dövləti və xalqı ötən illər ərzində Xocalı üçün nə lazımdırsa, etdi. Cinayəti sənədləşdirdi; dəhşətli faktları dünyaya çatdırdı; faciə gələcək nəsillərin hafizəsinə ötürülməsi üçün dərsliklərə salındı; Xocalı soyqırım qurbanlarının xatirəsi hər il yad edildi; əbədləşdirilməsi məqsədilə abidə kompleksi ucaldıldı; Cinayətin törədilməsinə görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin cəzalandırılması tələbi hər zaman aktual saxlanıldı; Ən vacibi, Xocalının intiqamı alındı! Hafizəsində qorxunc erməni vəhşiliklərini saxlayan, heç vaxt unutmayan xalqımızın qisas cavabı dinc erməni sakinləri, günahsız erməni uşaqları olmadı, əlbəttə! Aparığımız ləyaqətli müharibə ilə verilən cavab onların bizə vurduğu zərbədən daha ağır nəticələr yaratdı. Azərbaycan ordusu Qarabağda erməni hökmranlığını məhv etdi. İşğaldakı torpaqlarımız üzərində qurulan xəyalları puça çıxardı, yurdumuzun gözəl şəhərlərini istila zəncirindən bir-bir qopardı.

Xocalının intiqamı alındı, amma hadisələrin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması fəaliyyəti sona çatmadı. Tarixi unutmamaq üçün bu yöndə təbliğat hər zaman inadla aparılacaq!

Vəfa ALLAHVERDİYEVA

Soyqırım qurbanlarının xatirəsi anılıb

Bakı Mühəndislik Universitetində (BMU) Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümünə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib. Yeni Azərbaycan Partiyası BMU ərazi partiya təşkilatı ilə birgə keçirilən mərasimdə şəhid ailələri, qazilər, universitetin müəllim və tələbə heyəti iştirak edib. “Xocalı-əsrin faciəsi” adlı videoçarxın nümayişindən sonra çıxış edən BMU-nun rektoru professor Havar Məmmədov son iki əsrdə ermənilərin ardıcıl şəkildə xalqımıza qarşı terror, kütləvi qırğın, deportasiya, etnik təmizləmə siyasəti apardıqlarını önə çəkib və tarixi faktları vurğulayıb. Xocalıda dinc əhaliyə qarşı xüsusi amansızlıqla törədilmiş dəhşətli genosiddən danışan H.Məmmədov həmin vaxt Xocalıdakı özünümüdafiə qüvvələrinin son nəfərinə qədər vuruşaraq düşməni qox ciddi müqavimət göstərdiyini söyləyib. Xocalıya heç bir kömək olmadıqdan həmin əhalinin böyük bir hissəsinin erməni vəhşiliyinin qurbanı olduğunu deyən və o dövrdəki hakimiyyətin sərəşsizliyindən bəhs edən rektor Ümmümilli Lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıdıandan sonra Xocalı soyqırımına siyasi-hüquqi qiymət verildiyini özərləndirib.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Xocalı soyqırımını haqqında beynəlxalq ictimaiyyətin geniş məlumatlandırılması yönündə aparılan işləri xatırladan H.Məmmədov xüsusilə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondunun soyqırım haqqında faktların dünyaya çatdırılması istiqamətindəki sistemli və ardıcıl fəaliyyətinin nəticələrini sadalayıb. Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Abdin Fərzəliyev Azərbaycan xalqına qarşı ermənilərin törətdiyi kütləvi cinayətlər sırasında Xocalı soyqırımının öz qəddarlığı ilə xüsusi seçildiyini diqqətə çatdırıb. İcra hakimiyyətinin başçısı hadisələrin beynəlxalq müstəvidə lazımcına qiymətləndirilməsi istiqamətində dövlət tərəfindən atılan addımlardan, Vətən müharibəsində qazanılan tarixi qələbə ilə alınan qisasdan, eyni zamanda, Prezident İlham Əliyevin tapşırıqları əsasında dövlət səviyyəsində müharibə əlilləri, şəhid ailələri və qazilərə göstərilən diqqət və qayğıdan danışdı. Millət vəkili Fazil Mustafa erməni millətçiliyinin məkrli və planlı siyasəti nəticəsində zaman-zaman xalqımıza qarşı davamlı, mərhələli, kütləvi qırğınlar törədildiyini önə çəkib.

Bütün bu soyqırım aktlarının baş vermesində həmin dövrlərdə dövlətin zəifliyinin böyük rol oynadığını deyən F.Mustafa indiki güclü Azərbaycan dövlətinin daha da qüdrətlənməsi üçün hər bir fərdin üzərinə düşən vəzifələrə də toxunub.

Millət vəkili, Qərbi Azərbaycan İcmasının sədr müavini Ramil Həsən ermənilərin azərbaycanlıları dəfələrlə öz doğma yurdlarından zorla köçürülməyə məruz qoyduğunu bildirib.

Vətən müharibəsi qazisi Vasif Allahverdiyev ermənilərin tarix boyu yürütdüyü alçaq siyasət nəticəsində xalqımızın yaddaşında böyük genosidlərdən ibarət qanlı səhifələr açıldığını, Xocalı da daxil olmaqla, bu faciələrin heç zaman unudulmayacağını bildirib. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazandığımız Şanlı Zəfərə gedən yol və rəşadətli ordumuzun qüdrətindən söz açan Vətən müharibəsi qazisi gənclərimizə hər zaman Vətəni sevməyi və dövlətə sədaqətli olmağı tövsiyə edib.

Tədbir BMU tələbələrini hazırladığı ədəbi-bədii kompozisiyanın nümayişi ilə başa çatdı.

“Xocalı soyqırımının otuz birinci ildönümü ilə bağlı Tədbirlər Planı”nın təsdiq edilməsi barədə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin əmri imzalanıb. Əmrə əsasən, fevralın 24-ü və 25-i təhsil müəssisələrində Xocalı soyqırımına həsr olunan xüsusi dərslər təşkil olunacaq.

Həmçinin təhsil müəssisələrində Xocalı soyqırımını haqqında məlumatlandırma işləri aparılacaq. Şəhər və rayonlarda soyqırım şahidləri, həlak olmuş şəxslərin ailə üzvləri ilə görüşlərin təşkil edilməsi nəzərdə tutulur.

Bundan əlavə, təhsil müəssisələrində Xocalı soyqırımına həsr olunan ədəbi-bədii kompozisiyalar, şagirdlərin əl işlərdən ibarət rəsm sərğiləri təşkil ediləcək, sənədli və bədii filmlər nümayiş olunacaq.

Paytaxt məktəblərində xüsusi dərslər